

**Historia de vita et rebus gestis Adolphi II. Comitis Nordalbingiae
Holsatorum et Stormariorum: : ex illustri & perantiqua
comitum Schaumburgiorum gente: cuius deinde stirpe editi &
ijdem Schaumburgij & Holsatij comites atq[ue] duces.**

<https://hdl.handle.net/1874/427117>

flu

4

HISTORIA
 DE VITA ET
 REBUS GESTIS
 ADOLFI II. COMITIS NOR-
 DALBINGIÆ HOLSATORVM ET STORMA-
 riorum: ex illustri & perantiqua Comitum Schaumburgiorum
 gente: Cuius deinde stirpe editi & ijdem Schaum-
 burgij & Holfatij Comites atq; Duces.

Excerpta de Annalibus HELMOLDI,
 Presbyteri Butzouiensis, qui per
 eadem tempora vixit.

*In fine adiecimus è Crancij Saxonie Synopsin, qua gentis Schaum-
 burgiæ primordia, & per continentes sanguinis gradus
 ad auctoris usque etatem deducta propago,
 tam verè quàm dilucidè ex-
 planatur.*

FRANCOFVRTI
 Apud Andream Wechelum,
 M. D. LXXX.

MISTORIA

DE VITA ET

REBUS GESTIS

ADOLPHI COMITIS NOR

WICENSI

ADOLPHI COMITIS NOR

WICENSI

ADOLPHI COMITIS NOR

WICENSI

ADOLPHI COMITIS NOR

WICENSI

ADOLPHI COMITIS NOR
WICENSI

RELIGIOSISS.

PRINCIPI, ILLUSTRIBVS

ET GENEROSIS DOMINIS, DN. HERMANNO,
Antistiti Mindensi, DN. WILHELMO, Præposito Hildesheimensi, DN.
ANTONIO, Decano Colonienfi, D.D.D. IODOCO, ADOLFO
& ERNESTO, Comitibus Holsatiæ, Schaumburgi &
Sternebergæ, &c. Dominis suis
clementissimis:

S. D.

REINERVS REINECCIVS STEINHEMIVS.

*N*is, quibus res præclare gestas transmittere ad posteri-
tatem cura fuit, aliqui hanc peculiarem præstiterè operã,
vt ab historia perpetua corpore seiunctas tâquam $\omega\epsilon\sigma\omega\pi\omega\gamma\epsilon\alpha\phi\iota\alpha\varsigma$ instituerent. Et excelluere quidem in hoc
argumèti genere, è veteribus: Plutarchus, Æmilius Pro-
bus, Cornelius Nepos, Suetonius, Plinius Iunior: è recen-
tioribus Paulus Iouius, Georg. Fabricius, Henricus Pan-
taleon & alij. Nec caret id institutũ utilitatis fructu exi-
mio. Vt ne enim persequar singula, proponuntur tanquam
in viuo speculo & virtutum & vitiorum exempla, & ita proponuntur, vt cum illa
decus & gloria, hæc pernicies & vituperium sequantur, non possit non in eã mens de-
ferri cogitationem atq; curam, vt amare actiones honestas, & odisse flagitia occipiat.
Enimvero omnium illi in se rectissimè consulunt, qui in quo decurrere quasi virtutis
stadio satagunt, de eo exempla aliorum similia sibi proponunt. Sic enim, vt de infinitis
vnum atque alterum attingam, & Epaminonda Thebani imitatio summos reddidit
bellatores Timoleonem Corinthium, Philippum Macedonem & Philopæmenem
Arcadem: & Xenophontea $\tau\epsilon\ \kappa\upsilon\beta\epsilon\ \tau\omega\upsilon\delta\epsilon\iota\alpha$ continentissimum Imperatorem Sci-
pionem Africanum.

Cum igitur nuper fortè annales Helmoldi, quem sacerdotio perfunctum (vulgò
Presbyterum & Pastorem vocant) in vico Butzoe agri Lubecensis accepimus tem-
poribus HENRICI Leonis, à quo illustris. Ducum Brunsvic. & Lunaburg. domus
reliqua est, in manus sumsissem, & id operã dedissem, vt typis prodirent, excerpfi inde
ADOLFI II. Comitìs Nordalbingiæ Holsatorum & Stormariorũ historiam. Digna
enim visa est, quæ separatim ederetur: Vt si quem fortè integrum expositionis corpus
defatigaret, in hoc veluti amœno diuerticulo se recrearet. Nò autem è $\kappa\omega\upsilon\mu\delta\ \delta\epsilon$ hoc
loco de Adolfo animus est: Et quibus idem maioribus editus sit, quam posteritatem re-
liquerit, infra è Crancio dabimus. Hoc optârim, semper Germaniam nostram herois
illius quàm similimos procreare: Quippe qui & religionis studio singulari enituerit, &
cum armorum tractatione cum exquisitam in litteris eruditionem tũ multarum lin-
guarum cognitionem coniunxerit. Vt capere de ipso exemplum ac documentũ liceat,

EPISTOLA DEDICATORIA.

quales in toga, quales in armis Principes esse oporteat. Nunc de Nordalbingia, cui cū imperio Adolfus praefuit, addo, intelligi ea ad Cimbricam Chersonesum tractum, quē Albis & Oceanus Germanicus claudit. In qua Helmoldus gentes nominauit: Holsatos, Stormarios & Ditmarsos. Eadem Caroli Magni armis edomita, primum Francis deinde Principibus Saxoniae paruit. In quibus **LOTHARIUS** Cæs. Holsatiam & Stormariam Adolfo Schaumburgio, quem nos primum nominamus, attribuit. Nam Ditmarsiam peculiarem tum Comitem suum retinuisse, ex Helmoldo planum fit. Et quae postmodo prouinciam illam mutationes exceperint, Crancius narrat, & liquidius eo libello explanatur, qui de bello Ditmarsico superioribus annis prodijt. Mansit autem deinde Holsatia & Stormaria Adolphi familia. De qua cognoscere omnia plenius uolentem ad Crancij expositiones remittimus.

Inscripsi autem hanc qualiscunque industriae opellam nostram **Excelsitati V. religiosiss.** Antistes, illustres & generosi Domini, quod à conditore Adolfo genus & originem ducatis, neq; summi herois memoria non studere **Excels. V.** uehementer possit. Si enim externos ob uirtutem admiramur, quanto magis hoc de domesticis fieri conuenit? cū in illis finis tantum cognitio insit, hi decus proprium pariant atq; completantur. Me quidem ut appellere ad hanc explicationem animum coeperim, tum debita illustri genere editis, atq; in primis de re pub. praeclare meritis obseruantia, tum erga patriam communem Saxoniam pietas permouit. Nota enim huius in gentes praecipuas tres, hoc est, Ostualos, Angriuarios & Westualos distinctio uetus. In quibus singulis ut hodie etiamnum illustris Schaumburgia domus possessiones retinet, ita Angriuarijs & Westualis in Archiepiscopis Coloniensibus principes aliquot lectissimos dedit. Accedebat & hoc de **Excels. T.** peculiare, Adolphe Comes, quod quo tempore Vitebergae opt. artium studijs operam daret, eadem academia me etiam alumnum habuerit. Proinde uoluntate **Excels. V.** dignabitur officium nostrum clementi, neq; suo iure ueteres lares serosq; nepotes quasi postliminio repetentem **Ἰν τῷ ἱερῷ τεύχε** excludet. Ego ubi hoc **ἡμετέρας** nostrum non planè ingratum fuisse perspexero, ad maiora deinceps in illustris domus uestrae historia aggredi conabor. Habet enim illa in quem ingenium excurrat ueluti campum amplissimum: Et decēs scilicet, atq; pius est patriae facta referre labor, secundum Poetam, pius itidem & cum ampliss. fructu coniunctum, in illustrium familiarum memoria celebranda operam ponere. **Excels. V.** bene & feliciter ualeat. **Francofurti ad Viadrum M. VII. br. D. VII.**

CIO. IO. LXXIX.

HISTO-

HISTORIA
DE VITA ET REBUS GESTIS
ADOLFI II. COMITIS NORDALBINGIÆ, HOLSA-
TORVM ET STORMARIORVM, &C. EXCERPTA DE
Annalibus Helmoldi, Presbyteri Butzouienfis.

EX LIBRO I.

N diebus illis obiit Comes Adolfus (fuit hic in Nordalbingis eius nominis primus) habuitq; duos filios. Quorū senior Hartungus vir militaris, habiturus erat Cometiā. At iunior filius Adolfus literarum studijs deditus erat. Contigit autē Imp. Lotharium cum grandi expeditione ire in Bohemiam, vbi interfecto Hartungo cū multis nobilibus, Adolfus accepit Cometiā terræ Nordalbingorum, vir prudens, & in diuinis & humanis rebus exercitatissimus. Præter fa-

CAP. 50.
Mors Adolphi primi.
Hartungus, Adolphi F. Adolfus II. eiusq; elogium.

cundiam enim Latinæ & Teutonicæ linguæ, Slauicæ nihilominus linguæ gnarus erat. Ericus, frater Canuti regis, natus de concubina, Dania exturbatus, confugit in ciuitatem Sleswich. Illi autem memores bonorum, quæ impenderat eis Canutus, receperunt virum, parati pro eo ferre mortem & exterminium. Quamobrem Nicolaus, & filius eius Magnus, præceperunt omni populo Danorum, vt descenderent ad pugnam, Sleswich, creuitq; obsidio in immensum. Porro lacus ille, qui ciuitati adiacet, glacie cōcretus, peruius erat, impugnaveruntq; ciuitatem terra mariq;. Tunc Slesuicenses miserunt nuncios ad Comitem Adolfum, offerētes ei centum Marcas, vt cum gente Nordalbingorum ciuitati præsidio foret. Sed & Magnus tantundem obtulit, vt bello abstineret. Inter hæc Comes incertus quid ageret, consuluit maiores prouinciæ. Illi consulerunt, ciuitati subueniendum, eo quod mercibus eius sæpe potirentur. Congregato ergo exercitu Adolfus Comes transijt Egdoram fluuium, visumq; ei fuit paululum subsistendum, quousq; vniuersus cōueniret exercitus, eundumq; in terram hostilem cum diligenti cautione. Sed populus prædarum audius, retineri non potuit. Tanta festinatione præter lapsi sunt, vt venientibus primis ad syluulam Thieuela, nouissimi Egdoram fluuium vix attingerēt. Audito ergo Magnus Comitis aduentu, elegit de exercitu mille loricanos, abijtque in occursum exercitus, qui exierat de Holzatia, & commisit cum eis prælium. Et fugatus est Comes, percussiq; populi Noldalbingorū attritione maxima. Comes autem, & quotquot fugerant de acie, reuersi per Egdoram saluati sunt.

CAP. 52.
Ericus, notus Canuti frater & vltor. Nicolai & Magni expeditione in Slesuicenses. Adolfus à partibus sollicitus, coniungit se cum Slesuicensibus.

Statim vt corpus defuncti Cæsaris (Lotharij Saxonis) perlatum est in Saxoniam, & Lutturæ tumulatum, ortæ sunt seditiones inter Henricum regis generum & Adelbertū Marchionem, contententium propter Ducatum Saxonie. Conradus autem rex in solium regni leuatus, Adelbertum in ducatu firmare nisus est, iniustum esse perhibens, quenquam principum duos tenere ducatus. Nam Henricus duplicem sibi vendicabat principatum, Baviariæ atque Saxonie. Bellabant ergo hi duo principes, duarum sororum filij, intestinis prælijs, & commota est vniuersa Saxoniam. Et quidem Adelbertus præripiens castrum Luneburg cum ciuitatibus Bardewich, atque Brema, occidentali Saxoniam potitus est. Sed & Nordalbingorum fines partibus eius appliciti sunt. Quamobrem Comes Adolphus prouincia pulsus est, eo quod fidem iuratam Imperatrici Rikense & genero eius, temerare noluisset. Cometiā eius, vrbes & seruitia Henricus de Badwide beneficio Adelberti assecutus est.

Thieuela sylua. Magnus hoste prælio excipit.
CAP. 55.
Lotharij Cæsaris mors. Contentio Henrici Baviari & Alberti Vrsi. Conradus III. Cos. Alberti in occidentali Saxoniam successus. Adolfus C. finibus pulsus. Henricus de Badwide.

Postquam Henricus, gener Lotharij regis, auxilio socrus Rikenze Imperatricis ducatum obtinuit, & nepotem suum Adelbertum Saxoniam deturbauit, Adolfus Comes redijt in Cometiā suā. Videns autem Henricus de Badewid, quia subsistere non posset, succendit castrum Sigeberg, arcemq; firmissimam Hammenburg, quam Comitis Adolphi mater murato opere construxerat, vt esset firmamentū vrbi contra impetus Barbarorum. Hanc ergo domū, & quicquid nobile senior Adolfus construxerat, Henricus

CAP. 57.
Henricus Baviarus recuperat Saxoniam ab Alberto. Adolfus C. rediit. Henricus C. Sigebergam & Hammenburgam arces destruxit.

HISTORIA DE VITA

2

Henrici ad-
uersus Conra-
dum Caf. ex-
peditio.
Mors.
Henricus Leo.
Gertrudis,
Lotharij Ce-
laris & altera
nuptia.
Adolfus C.

Compositur
cum amulo
Henrico.

CAP. 58.

Instaurat Si-
gebergam.
Slauorum de-
solatos fines
coloni Ger-
manis cōplet.

Holzati, co-
rumq; fines.

Westphali.
Hollandi.
Frisij.

Bucu.

Cruco tyran-
nus.

Lubecca naua
ab Adolfo
condita.
Nicolotus
Obotritus.

Vicelinus ope
Adolfi pradia
Ecclesiastica
recuperat.

CAP. 60.

Bernhardus,
Abbas Clareuallensis,
vauuaterp-
zōc.

Conradus
III. Caf.

Adolfus C.
sanctimonie
Bernhardi
spectator.

fugam meditans, demolitus est. Post hæc Henricus Leo cœpit armari aduersus Conradum regem, duxitq; contra eum exercitum in Turingiam, ad locum, qui dicitur Cruceburg. Bello itaque per inducias protracto, dux redijt in Saxoniam, & post non multos dies mortuus est. Obtinuitque filius eius Henricus Leo ducatum Saxonie, puer adhuc infantulus. Tūc Domina Gertrudis, mater pueri, dedit Henrico de Badewid Wagirensium prouinciam, accepta ab eo pecunia, volens suscitare pressuras Adolfo Comiti, eo quod non diligeret eum. Postquam autem eadem Domina nupsit Henrico, fratri Conradi regis, & alienata est à negocijs ducatus, accessit Adolfus Comes ad Ducem puerum & consiliarios eius, acturus causam suam super Wagirensi terra, præualuitque, & iustiori causa, & auctiori pecunia. Dissensiones ergo, quæ fuerunt inter Adolfum & Henricum, taliter compactæ sunt, vt Adolfus Sigeberg, & omni Wagirorum terra potiretur, Henricus in recompensationem acciperet Raccsburg & terram Polaborum.

His verò in hunc modum ordinatis, Adolfus cœpit reædificare castrum Sigeberg, cinxitque illud muro. Quia autem terra deserta erat, misit nuncios in omnes regiones, Flandriam & Hollandiam, Traiectum, Westphaliam, Fresiam, vt quicumq; agrorū penuria arctarentur, veniret cum familijs suis, accepturi terram optimam, terram spaciosam, vberem fructibus, redundantem pisce & carne, & commoda pascuarum gratia. Dixitq; Holzatis & Sturmarijs: Nonne vos terram Slauorum subegistis, & mercati eam estis in mortibus fratrum & parentum vestrorum? Cur ergo nouissimi venitis ad possidendam eam? Estote primi, & transmigrate in terram desiderabilem, & incolite eam, & participamini delicijs eius, eo quod vobis debeantur optima eius, qui tulistis eam de manu inimicorum. Ad hanc vocem surrexit innumera multitudo de varijs nationibus: & assumptis familijs cum facultatibus, venerunt in terram Wagirensium ad Comitem Adolfum, possessuri terram, quam eis pollicitus fuerat. Et primi quidem Holzatenfes acceperunt sedes in locis tutissimis ad occidentalem plagam Sigeberg, circa flumen Trabenam: Campestria quoque Zwentineveld, & quicquid à riuo Sualen vsque Agri-meson, & lacum Plunensem extenditur. Dargunensem pagum Westphali, Vtinensem Hollandi, Susse Fresi incoluerunt. Porro Plunensis adhuc desertus erat. Aldenburg verò, & Lutilenburg, & cæteras terras mari contiguas dedit Slauis incolendas, factique sunt ei tributarij. Post hæc venit Comes Adolfus ad locum, qui dicitur Bucu, inuenitque ibi vallum vrbis desolatæ, quam ædificarat Cruco olim tyrannus, & insulam amplissimam, gemino flumine cinctam. Nam ex vna parte Trabena, ex altera Wochniza præterfluit, habens vterque paludosam & iniuiam ripam. Ex ea verò parte, qua terrestre iter continuatur, est collis contractior, vallo castri præstructus. Videns ergo industrius vir competentiam loci, portumq; nobilem, cœpit illic ædificare ciuitatem, vocauitque eam Lubeke, eo quod non longè abesset à veteri portu & ciuitate, quam Henricus princeps olim constituerat. Transmisitq; nuncios ad Nicolotum, Obotritorū principem, componere cum eo amicitias, omnes nobiliores donarijs sibi ad eum adstringens, vt omnes ei obsequi, & terræ eius compacare certarent. Cœperunt ergo inhabitari deserta Wagirensis prouinciæ, & multiplicabatur numerus accolarum eius. Vicelinus quoq; sacerdos inuitante pariter, & adiuuante Comite prædia recepit, quæ Lotharius Imperator ad cōstructionem monasterij, & subsidium seruorum Dei iam olim ipsi coram castro Sigeberg contradiderat.

Circa tempora dierum illorum ortæ sunt res nouæ, & toti orbi stupendæ. Præsidente enim sanctissimo Papa Eugenio, Conrado quoque Tertio gubernacula regni moderante, claruit Bernardus Clareuallensis Abbas, cuius fama tanta signorum fuit opinione celebris, vt de toto orbe conflueret ad eum populorum frequentia, cupientium videre, quæ per eum fiebant mirabilia. Hic itaque egressus in Teutonicam terram, venit ad celebrem curiam Franckenuordt, quò tunc fortè Rex Conradus cum omni principum frequentia festiuus occurrerat. Cùm ergo sanctus vir in Ecclesijs positus curandis ægrotis in nomine Domini propensius instaret, astante rege, & summis potestatibus, incertum erat inter tantas populorum cateruas, quid quis pateretur, aut cui fortè subueniretur. Aderat illic Comes noster Adolphus, certius nosse cupiens ex operatione diuina virtutem viri. Inter hæc offertur ei puer cæcus & claudus, cuius debilitatis nulla potuit esse dubitatio. Cœpit ergo vir sagacissimus intentare solerter, si fortè

si fortè posset in hoc puero sanctitatis eius experimentum capere. Cuius incredulitati, veluti diuinitus edoctus vir Dei, remedium prouidens, puerum præter morem iussit sibi applicari: cæteros enim verbo tantum consignauit. Hunc verò exhibitum, manibus excepit, oculisque morosa contrectatione visum restituit: Deinde genua contracta corripiens, iussit eum currere ad gradus, manifesta dans indicia recuperati tam visus quam gressus.

*Miraculum
in puero ceco
& claud.*

Audiens Niclotus, regulus Obotritorum, quia congregandus esset in breui exercitus ad destruendum eum, conuocauit vniuersam gentem suam, & cepit ædificare castrum Dubin, vt esset populo refugium in tempore necessitatis. Direxitque nuncios ad Comitem Adolfum, commonens eum fœderis, quod pepigerant, simul etiam rogans præberi sibi facultatem colloquendi ei, & consilio participandi. Cumque Comes renueret dicens, hoc incautum sibi propter offensam principum, ille mandauit ei per nuncios, dicens: Decreueram quidem esse oculus tuus, & auris tua in terra Slauorum, quam incolere cœpisti, ne quas patereris molestias Slauorum, qui olim Wagirensium terram possederunt, & cauantur se priuatos iniuste hæreditate patrum suorum. Quare ergo dissimulas amicum in tempore necessitatis? Nonne têtatio probat amicum? Hactenus continui manus Slauorum, ne læderent te, nunc tandem libet retrahere manum, & permittere te tibi met, eo quòd fastidieris amicum tuum, nec recordatus fueris fœderis, & negaueris mihi faciem tuam in tempore necessitatis. Dixeruntque nuncij Comitibus ad Niclotum: Quòd Dominus noster hac vice non loquitur tibi, impedit ea quam nosti necessitas. Habe ergo adhuc gratiam fidei & sponsionis tuæ erga Dominum nostrum, vt si videris contra eum bella Slauorum clam confurgentia, præmunias eum. Et promisit Niclotus. Dixit ergo Comes habitantibus terræ suæ, habete cautelam iumentorum & substantiarum vestrarum, ne fortè rapiantur à furibus vel latronibus: de publico verò periculo meum erit prospicere, ne qua improuisi exercitus incursione inuoluamini. Putabat enim vir sapiens, repentinas bellorum iacturas sese consilio conclusisse, sed res aliter cesserunt.

CAP. 63.
*Niclotus.
Dubin.
Adolfus C.
inconsultè Ni-
cloti colloquiū
repudiab.*

Sentiens enim Niclotus irreuocabilem esse iuratæ expeditionis profectioem, clam parat naualem exercitum, transmissoque freto applicat classem ad ostium Trauenæ, percussurus omnem Wagirensium prouinciam, priusquam Saxonum exercitus infunderetur suis terminis. Trasmisitque vespere nuncium Sigeburg, eo quòd promississet Comiti, præmunire eum, sed superuacua legatione: Comes quippe defuit, & nō erat tempus congregandi exercitum. Illucescente ergo die, qua Sanctorum Iohannis & Pauli passio veneranda celebratur, descendit naualis Slauorum exercitus per ostium Trauenæ. Et ciues Lubicanæ vrbs audito murmure exercitus, in clamauerunt viros vrbs, dicentes: Audiuimus vocem clamoris maximi, quasi vocem superuenientis multitudinis. Miseruntque ad ciuitatem, & ad forum nunciare eis imminens periculum. Sed populus multo ebrius, neque strato neque nauibus admoueri potuit, quousque hostibus circumuallati, naues mercibus onustas iniecto igne perdiderunt. Interfectique sunt illic eo die ad trecentos & eo amplius viros. Rodolphus sacerdos, & monachus, dū fugeret ad castrum, præuentus à Barbaris, mille vulneribus confossus est. Porro hi qui in castro erant, biduo atrocissimam obsidionem pertulerunt. Duæ quoque equitum turmæ omnem Wagirensium terram peruagantes, quicquid in suburbio Sigeburg reppererunt, demolitæ sunt. Pagum quoque, qui Dargune dicitur, & quicquid infra Trauenam à viris Westphalis, Hollandis, cæterisque extraneis populis incultum fuerat, flamma vorax absumpsit. Feceruntque cædes virorum fortium, qui fortè armis obistere tentassent, & duxerunt vxores eorum & filios in captiuitatem. Peperceruntque viris Holzatenibus, qui habitant ultra Trauenam ad occidentalem plagam Sigeburg, substiteruntque in agris oppidi Cuzalinæ, & non adiecerunt ultra progredi. Villas præterea, quæ erant in campestribus Zwentineuelde, & extenduntur à riuo Sualen, vsque ad riuum Agrimeson, & lacum Plunensem, non deuastauerunt Slauis, nec quicquid attigerunt de substantijs hominum illic degentium. Sermo fuit eo tempore omnium ore pertritus, quosdam Holzatenium, hoc perturbationis malum conflasse propter odium aduenarum, quos Comes latè congregauerat ad incolendam terram. Vnde etiam communis iacturæ solli Holzati extorres inuenti sunt.

Fida.

CAP. 64.
*Niclotus in
armis.*

Clades Lubecensium.

Dargune.

*Holzati ab
hoste conser-
nati.*

*Suspecti pro-
ditionis.*

HISTORIA DE VITA

4

CAP. 67.

*Adolfus veno-
nat federati
Nicoloto &
Slavis.
marcomanni.*

Comes autem noster conuulsas reparans amicitias, fecit pacem cū Nicoloto, & cum cæteris orientalibus Slavis. Nec tamē integrè credebat eis, eo quòd fœdera prima violassent, & percussissent terram suam attritione maxima. Cœpitque consolari populum suum, quem vastitas hostilis attriuerat, orans eos, ne casibus aduersis cederent, hoc cognoscentes, quòd Marcomannos oportet duram habere patientiam, & prodigos esse sanguinis sui. In redimendis quoque captiuis deuotus exitit.

CAP. 68.

*Motus in Da-
nia
Cædes Erici
regis cogno-
mento Eimū.
Trium regū
soboles ger-
men bellit.
Ericus spaci
tutor regia
sobolis.*

Modicum temporis effluxit, quo Wagirensi terræ de præterita calamitate respirare concessum est, & ecce noua prælia surrexerunt ab Aquilone, quæ apponerēt dolorem dolori, vulnus vulneri. Occiso enim Erico, cui nomen erat Eimū, remanserunt tria gemina regum, scilicet Suein eiusdem Erici filius, Waldemarus Canuti filius, Canutus Magni filius. Qui cū adhuc infantuli essent, consilio Danorum positus est eis tutor quidam Ericus cognomento Spaci, qui regnum cum regia sobole tutaretur. Fuitque vir ille pacificus, cum tranquillitate creditum sibi gubernans regnum, nisi quòd Slauorum furijs minus obstitit. Nam latrocinia Slauorum eo tempore solito plus inualuerunt. Sentiens autem Ericus appropinquare diem mortis suæ, conuocauit tres adolescentes regios, adhibitoque magnatum consilio, Suein destinauit ad regnum; Waldemarum & Canutum hereditate paterna iussit esse contentos, ordinatisque taliter rebus, defun-

*Sueno, Erici
F. à tutoris rex
designatus.
Canutus Sue-
nonis amulus.
Waldemarus*

Prodigia.

*Adolfus ab v-
traq; factione
sollicitatus
transit ad Ca-
nutum.
Sueno sui con-
tentum vl-
ascitur.*

*Ethelorus, Dit-
marus, Adol-
fi hostis.*

tes Sueni adiuuabat, & commota est vniuersa Dania, & visa sunt magna signa in cælo versus aquilonem, species quasi ignearum facularum, & humani cruoris similitudo rutilantis. Nec fefellerunt portenta. Quis enim ignorat strages factas, factas, inquam, in eo prælio? Certabat ergo vterque regum asciscere sibi Comitem nostrum, miseruntque nuncios cum donarijs, plura offerentes & ampliora promittētes. Complacuitque Comitī ad Canutum, habitoque colloquio, fecit ei hominimum. Quod factum est zelatus Suein, assumptaque manu armata, transiit in Wagirensē terram, & succendit Aldenburg, & demolitus est omnem terram maritimam, & digrediens inde succendit suburbium Sigeberg, & quæcunque in circuitu eius erant, vorax absumpsit flamma. Huius autem mali fuit author Ethelorus quidam de Thethmarscia natus, qui diuitijs Danorū subleuatus, omnem fortem de Holzatia sibi sociauerat, factusque ductor regis, volebat Comitem prouincia pellere, terramque eius addere regno Danorum. Quod factum cū innotuisset Comiti, transiit ad Ducem, vt protegeretur ab eo. Nec enim in Holsatia tutò cōsistere poterat, eo quòd increuissent homines Ethelori, qui insidiabantur vitæ eius. Quicumque voluisset fieri homo Ethelori, veniebat vt acciperet in munere Byrum, clypeum, velequum, atque donis huiusmodi corrupta, repleta est terra seditiosis. Præcepit ergo Dux omni populo Holzatorum & Sturmatorum, vt sicubi reperti fuissent homines Ethelori, aut renunciarent hominio, aut prouincia secederent. Et factum est ita: iurauitque omnis populus, stare ad mandatum Ducis, & obaudire Comiti suo. Sociatusque est sibi vir Holzatenensis in die illa, seditiosis omnibus aut reductis in gratiam, aut prouincia pulsus. Misit ergo Comes nuncios ad Canutum, suggerens vt quanto cyus cū exercitu veniret, oppressurus Suein. Cui etiam occurrit cum quatuor millibus expeditotum, prope Sleswich. Fixeruntque castra longis ab inuicem spacijs. Morabatur autem Suein in ciuitate Sleswich, cum non minimā bellatorum manu. Videns ergo Ethelorus Princeps exercitus Suein, quia duplicata sunt mala, multusque exercitus venit ad obfidendum eos, abiit ad Canutum in dolo, dataque pecunia Principibus seduxit adolescentiam Canuti, vt rediret in terram suam, in scio Comite Adolfo, & dimitteret exercitum in locum suum. Præfixis quoque inducijs, sponndit se sine bello pacem Danis redditurum. His ad libitum peractis, redijt Ethelorus Sleswich, manè pugnaturus cum Comite, & percussurus eum repente. Eo vespere quidam familiarium Comitis erat Sleswich, qui sentiens ea, quæ clam parabantur, transijt cum festinatione lacum, & veniens in castra, dixit ad Comitem: Deceptus es, ô Comes, deceptus atque pessundatus es. Canutus enim, & exercitus eius, in quorum auxilio tu venisti, reuersi sunt in terram suam, & tu solus hic iaces. Ecce venturus est Ethelorus diluculo pugnare tecum. Comes ergo supra quàm credi potest admirans imposturam, dixit ad suos: Quandoquidem in medio myricæ consistimus, & equi nostri afficiuntur inedia,

*Styrus hoc ho-
stis corruptela.
Henricus Leo
Adolfi prote-
ctor.*

*Holsatia of-
ficium redent.*

*Adolfus Can-
nito manum
auxiliarium
adducit.
Sueno.
Ethelori do-
lus hostilis.*

*Indicium tem-
pestiuum.*

*Adolfus se re-
cipit ex hosti-
co.*

bonum

bonum est nos hinc transire, locumque querere castris opportunum. Sensit ergo exercitus, animum Comitis sinistra legatione concussum. Moueruntque castra de lico, qui dicitur Cuningisho, verteruntque iter versus Egdoram. tanta autem festinantia præterlapsi sunt, ut veniente Comite ad Egdoram de quatuor millibus expeditorum, vix quadringenti cum eo reperti fuerint, quos Comes adhortans, ait: Licet fratres & amicos nostros huius ignaros rei fugaverit casus timor, mihi tamen vtile videtur, nos hic consistere propter custodiam terræ nostræ, quousque directis nuncijs, certius cognoscamus, quid actitent hostes nostri. Statimque misit nuncios, qui veritatem perferrent. Quibus apud Sleswich comprehensis, & in vincula cōiectis, dixit Ethelerus ad regem Dominum suum. Iam nunc festinandum est, & eundem cum exercitu, quia facile est, ut tradatur Comes iste desolatus in manus nostras. Quo percusso, transibimus in terram eius, & abutemur ea prout libuerit. Et abierunt cum manu forti. Comes ergo irritatus, quia nuncijs iuxta placitum non venissent, alios misit nuncios, qui visis hostibus cum celeritate nunciauerūt Comiti. Ille licet intus morderetur suorum paucitate, elegit tamen, virtutis intuitu, conflare, dixitque ad socios: En tempus est, o socij, quo comperendum sit, ubi sit vir audax, & virtutis continens, qui ruinas pronus excipere velit. Sæpius mihi quidem à nostratibus obiectum est cum insultatione, quasi cor muliebri & fugax habuerim, qui bellorum iacturas plus lingua quàm manu propulerim. Et hoc quidem non imprudens egi, quoties bella sine sanguine caueri poterant. Nunc autem, quia immantius periculum indiget opera manuum, videre iam fas est, si fœmineus mihi, ut dicitis, insit animus. Quin potius videbitis, dante Deo, mihi cor inesse virile: Animum qui or autem ero, si vestra concors mecum fuerit voluntas, si defensionē patriæ mecum coniurata manu steteritis. Hoc enim loco præsidium pugnæ flagitat, & fugæ verecundia, & certissimum patriæ excidium. Hæc cum perorasset Comes, gratulati sunt socij, grandique iuramento se obligauerunt, ut starent firmiter pro salute suimet & patriæ. Præcepit ergo Comes effringi pontem, & posuit custodiam in locis quibus permeabilis erat fluvius. Venit autem nuncius, qui diceret hostes transduci prope villam, quæ dicitur Scullebi. Facta ergo oratione ad Deum, Comes festinauit pugnare cum his, qui transducti fuerant, priusquam vniuersus transiret exercitus. Statimque ubi congressi sunt, Comes equo deiectus est, & fuerunt ei præsidio duo milites, qui subleuatum equo restituerunt. Et fuit pugna vehemens, & victoria vtrinque ambigua, quousque vnus partiū Comitis proclamauit, ut poplites equorum, quos hostes insidebant, fortiter caderentur, factumque est, ut cadentibus equis, fessores quoque loricati collaberentur, gladijsque nostratum protriti sunt, & cecidit Ethelerus, & cæteri nobiles aut occisi sunt aut capti. Quod videns Rex ex altera ripa fluminis, & qui cum eo erant, petijt fugam, & reuersus est Sleswich. Sed & Comes reuersus est, clarus victoria, habēs captiuos insignes, quorū pecunia debitis suis aliquantisper alleuiatus est. Habuitque de cætero præcipuā terræ suæ diligentiam. Quoties enim motionis aliquid insonuit, aut de Danis, aut de Slaus, statim collocauit exercitum in locis opportunis, videlicet Trauenemundæ, siue ad Egdoram. Fueruntque parentes mandato eius plebes Holzatorum, Sturmiorū & Marcomannorū. Vocantur autē vsitato more Marcomanni, gentes vnde cunq; collectæ, quæ Marcam incolunt. Sunt autē in terra Slausorum Maræ quamplures, quarū nō infima nostra Wagirensis est prouincia, habens viros fortes, & exercitatos prælijs, tam Danorū quàm Slausorum. Super hos omnes functus est Comes honore Comitiæ, fecitque iustitiam populo suo, compacans dissidentia, & oppressos liberans de manu potentiorum. Clero fuit apptimè beneuolus, quem nec in facto nec in verbo passus est à quoquam iniuriari. Multum verò laboris adhibuit in edomandis rebellibus Holzatorum: gens enim libera & ceruicosa, gens agrestis & indomita, detreçtabat ferre iugum pacis. Sed vicit eos altior sensus viri, & philosophatus est in eis. Multis enim præcantationib. allexit eos, quousque duceret sub lorum, illos, inquam, onagros indomitos. Viderit, qui voluerit, faciem gentis huius immutatam, eos scilicet, qui soliti quondam fuerant, sequum caput abdere laruis, Et deprædandis tendere decipulas, furari quæ rapere non poterant, viderit, inquam, eos conuertisse mores, & reuocasse gressus ad iter pacis. Nonne hæc est mutatio dexteræ excelsi? Post hæc reconciliatus est Comes Suein, regi Danorum. Ille enim crebris prosperatus victorijs, Canutum eiecit de terra, & ad Saxones propulsum,

Cauningisho

Exploratores
intercepti.
Ethelerus
non ad præ
lium accessit.Adolfus suos
ad virtutem
cohortatur.Scullebi.
Adolfus per
iculum.

Strategema.

Etheleri co
des.
Suenonis fu
ga.
Adolfo victo
ria opportu
na.Marcoman
ni.

Adolfus suos.

Laudabilis
reipub. adm
nistratio.
Holzati con
tumaces co
asserit.Mitescent A
dolfi indu
stria.Sueno Adol
fum in gra
tiam recipit.
Canutus pro
fugus exulat

HISTORIA DE VITA

apud Hartwigum Archiep. exulare coegit penes nominatissimum Hartwigum Archiepiscopum, qui clarissimo genere natus, magna pollebat hæreditate.

CAP. 70.

Hartwig Archiepiscopi irritus conatus.

Vicelinus Aldenburg Antistes designatus.

Emmehardus Megalburg.

Ira inter Adolfum C. & Vicelinum.

Hartwigus Archiepiscopus, propter generis nobilitatem duplici principatu clarus, magno studio enifus est pro recuperandis suffraganeis Episcopis, vniuersæ Daciæ, Norwegiæ, Suediæ, quos Hammenburgensi Ecclesiæ quondam pertinuisse, commemorat antiquitas. Sed cum obsequijs & varijs largitionibus nil profecisset apud Papam, & Cæsarem, ne omnino careret suffraganeis, aggressus est iam pridem abolitos Episcopatus Slauicæ suscitare. Accitum ergo venerabilem sacerdotem Vicelinum Aldenburgensi sedi consecrauit Episcopum, cum esset ætate prouectus, & mansisset in terra Holzatorum 30. annis. Porro in Mickelinburg ordinauit dominum Emmehardum, & consecrati sunt ambo in Rosseuelde, missique in terram egestatis & famis, vbi erat sedes Sætanæ, & habitatio omnis spiritus immundi. Factaque sunt hæc inconsulto Duce, & Comite nostro. Vnde accidit, vt amicitia, quæ erat inter dominum Vicelinum, & Comitem nostrum, deinceps turbata sit: Nam antea eum vt patrem venerabatur. Tulitque decimas omnes anni illius, quæ Pontifici nouo prouenire poterant, nec dimisit ex eis paruas reliquias.

CAP. 71.

Henricus Leo comparat se ad expeditionem Bauaricam.

Inaugurat Vicelinum & possessionibus donat.

Adolf C. in eundem amula munificentiâ.

Fides & auctoritas.

Canutus ad arma redit.

Sueno amulû gemino prælio profigat.

Adolfum Canutum benignitas.

CAP. 72.

Niclotus, Obotritus.

Kycini & Circipani rebelles.

Adolfus, popularium copiarum ductor.

In diebus illis congregauit Dux exercitum, vt abiret in Bauariam, & requireret ducatum, quem vitricus suus, Henricus, frater Conradi Regis occupauerat. Venit ergo ad eum Dominus noster Episcopus Vicelinus Luneburgi, rogâs vt semper solebat, pro Episcopatus sui promotione. Cui Dux, faciam, inquit, quod hortamini, si ad nos respectum habere volueritis. Ad quem Episcopus, paratus sum, ait, propter eum, qui se humiliavit propter nos, meipsum in proprietatem dare alicui de cliētibus vestris, nedum vobis, cui dominus ampliolem inter principes contulit magnificentiam, tã generis, quam potentia. Et his dictis fecit quod necessitas imperabat, & suscepit Episcopatum per virginam de manu Ducis. Animæ quior autem factus Dux ait: Quia videmus vos obcedentes esse voluntati nostræ, oportet & nos sanctitati vestræ condignam gerere reuerentiâ, & petitioni de cætero prouiores adesse. Sed quia nunc in prociētū sumus itineris, & ordinatio vestræ causæ prolixius tempus requirit, damus interim vobis villam Buzoe, quam peristis, cum sua pertinentia Dulzaniza, vt ædificetis vobis domum in medio terræ nostræ, & præstolari possitis redditum nostrum. Tunc enim propicio Deo disponendis rebus vestris propensius instabimus. Rogauitque Comitem Adolfum, vt huic donationi præberet assensum. Cui respondit Comes, ex quo flexus est ad pietatem, decet nos voluntati eius occurrere, & pro posse nostro ei suffragari. Possessionem ergo, quam dominus Dux permisit Episcopo, & ego permitto. Insuper cedo de medietate decimarum, vt cedant in vsus Episcopi, non ex debito, sed ex gratia vestri, eo quod res Episcopales necdum ordinatæ sint. Commisit ergo Dux custodiam terræ Slauorum atque Nordalbingorum, Comiti nostro, compositisq; rebus in Saxonia, profectus est cum militia, vt reciperet ducatum Bauariæ. Porro ductrix, domina Clementia, remansit Luneburg, fuitq; Comes clarissimus in domo Ducis, & officiosus in obsequio ductricis, paterq; cõsiliij. Quamobrem venerabantur eum principes Slauorum, maximè verò reges Danorum, qui laborantes intestino bello, certabant eum præuenire muneribus. Canutus enim, qui profugus exulabat apud Archiepiscopum, cõflato de Saxonia conductio exercitu, reuersus est in Daniam. Et additi sunt ei omnes penè, qui habitabant Iuthlandiæ. Hoc audito, Sueno contraxit maritimas copias, transmissoque mari, venit ad inuentionem Wibergæ, & commiserunt reges prælium, & fusæ sunt copias Saxonum, & ad inuentionem deletæ. Canutus fuga lapsus venit in Saxoniam. Post modicum tempus, rursum venit in Daniam, & receptus est à Fresonibus, qui habitabant Iuthlandiæ, venitque Sueno, & pugnavit cum eo, debellatumq; ad Saxones fugere compulit. Cui crebro per fines Holzatorum itineranti, Comes noster beneficis extitit, præbens conductum, & cætera humanitatis officia.

In diebus autem, quibus Dux aberat, venit Niclotus princeps terræ Obotritorum ad dominam Clementiam ductricem, Luneburg, & cõquestus est in facie eius, & amico-rum Ducis, quia Kycini & Circipani paulatim rebellare cœperint, & obniti tributis iuxta morem persoluendis. Et destinatus est Comes Adolfus, & populus Holzatorum & Sturmariorum, vt adiuuarent Niclotum, & coercerent rebellionem contumacium. Abijtq; Comes cum

cum duobus millibus, & amplius electorum. Niclotus quoque contraxit exercitum de Obotritis, & abierunt pariter in terram Kyeinorum & Circipanorum, & peruagati sunt terram hostilem, omnia vastantes igne & gladio. Fanum quoque celeberrimum cum idolis, & omni superstitione demoliti sunt. Videntes autem indigenæ, quia non essent eis vires resistendi, redemerunt se immensa pecunia, defectumque vectigalium integrauerunt cum cumulo. Tunc Niclotus delectatus victoria gratias Comiti retulit amplissimas, reuertentemque profecutus est ad extremitatem finium suorum cautissimam exercitui adhibens diligentiam. Ab eo die firmatae sunt amicitiae inter Comitem & Niclotum, habueruntque frequentius colloquium Lubeke, siue Trauenemundæ, pro comitis vtriusque terræ. Fuitque pax in terra Wagitorum, accepitque per gratiam Dei nouella plantatio sensim incrementum. Forum quoque Lubicense crescebat in singulos dies, & augebantur naues institorum eius.

Fanum barbaricum.

Nicloti gratitudo.

Amicitia cum Adolfo renouata.

Lubece Emporium.

CAP. 77. Bardeucum.

Lubece. Saline Luneburg. Thodeslo.

Emporium Lubece inhibitiu. Adolfi cum Henrico L. simultas.

CAP. 78.

Euermodus alter Radesburg Episc. Henricus Comes Polaborum, eiusque in Ecclesiam mansuetudo. Ludolfus.

Adolfi Com. opportunitatem communitatem audit.

CAP. 84.

Henricus L. ob Apian suorum contentum agit. Nicloti Slavi a Deo me.

Deuotio.

Geroldus ante persequens.

Henricus L. ad eundem respectus. Possessiones ab Adolfo tradite.

Vna dierum illorum allocutus est Dux Comitem Adolphum, dicens: Perlatum est ad nos iam pridem, quod ciuitas nostra Bardewich magnam diminutionem ciuium patiat propter Lubicense forū, eo quod mercatores oēs eò commigrent. Idē conueniuntur ij, qui sunt Luneburg, quod Sulcia nostra deuorata sit propter Sulciam, quam cepistis habere Thodeslo. Rogamus ergo, vt detis nobis medietatem ciuitatis vestrae Lubeke, & Sulciae, possimusque tollerabilius ferre desolationem ciuitatis nostrae. Alioquin precipiemus, ne fiant mercationes de cætero in Lubeke. Non enim ferendum est nobis, vt propter aliena commoda, desolari patiamur hæreditatem patrum nostrorum. Sed cum reueneret Comes, reputans incautam sibi huiusmodi conuentionem, mandauit Dux, ne de cætero haberetur forum Lubike, nec esset facultas emendi, siue vendendi, nisi ea tantum quæ ad cibum pertinent. Et iussit mercimonia transferri Bardewich ad subleuandam ciuitatem suam. Sed & fontes salis, qui erant Thodeslo ipso tempore obturari fecit. Et factum est verbum istud Comiti nostro, & terræ Wagirensi in offensionem, & profectuum impedimentum.

Nec hoc prætermittendum videtur, quod dilatante Deo fines Ecclesiae, ordinatus est in Racesburg Episcopus dominus Euermodus, præpositus de Magdeburg, deditque ei Comes Polaborum Henricus insulam ad inhabitandum propè castrum. Præterea trecentos mansos resignauit Duci dandos in dotem episcopij. Porro decimas terræ recognouit Episcopo, quarum tamē medietatem recepit in beneficio, & factus est homo Episcopi, exceptis trecentis mansis, qui cum omni integritate tam reddituum, quam decimarum sunt Episcopi. Interfuit his rebus agendis Dominus Ludolfus, præpositus de Cuzelina, & dixit ad Comitem, præsentem Comite nostro Adolfo: Quoniam Comes terra Polaborum benefacere cepit erga Pontificem suum, decet vt noster Comes non faciat minorem partem suam. Ampliora enim de ipso præsumenda sunt, vt pote de hominiterato, habente scientiam rerum Deo placentium. Tunc Comes noster secutus factum Comitis Polaborum, remisit de beneficio suo trecentos mansos, qui oblatis sunt per manus Ducis in dotem Aldenburgenfis Episcopatus.

Post hæc abiit Episcopus noster Geroldus ad Ducem propter colloquium prouinciale, quod laudatum fuerat Ertheneburg, & euocati venerunt illuc Reguli Slauorum ad tempus placiti. Tunc adhortante Episcopo, Dux habuit verbum ad Slauos de Christianitate. Ad quem Niclotus Regulus Obotritorū ait: Sit Deus, qui in cælis est, Deus tuus, esto tu Deus noster, & sufficit nobis. Excole tu illum, porro nos te excolemus. Et corripuit eum Dux de verbo blasphemiae. De promotione verò Episcopatus & Ecclesie, nihil amplius eo tempore actum est, eo quod nuper Italia rediens, totus quaestui deditus esset. Camera enim erat inanis & vacua. Redeuntem ergo Ducē Brunsvich profecutus est, & mansit apud eum diebus multis. Dixitque ad Ducem: Ecce iam toto anno in curia vestra sum, & sic vobis oneri, in Wagiram quoque veniens non habeo quod manducē. Cur ergo imposuistis mihi onus nominis huius vel officij? Melius mihi multo fuit antè quam nunc. His prouocatus Dux, accersuit Comitem Adolphum, & habuit cum eo rationem de trecentis mansis, qui oblatis fuerant in dotem Episcopij. Tunc designauit Comes Episcopo in possessionem, Vthine & Gamale, cum appendicijs eorum. Insuper prædio, quod dicitur Bozoe, adiecit duas villas Gothefælde & Wobitze. In Aldenburg quoque dedit ei prædium commodum satis, & adiacens foro. Et ait Com-

es. Eat Dominus Episcopus Wagiram, & adhibitis viris industrijs æstimari faciat prædia hæc, quod defuerit de trecentis mansis, ego supplebo, quod superfuerit, meum erit. Veniēs ergo Episcopus, vidit possessionem, & habita inquisitione cum colonis, deprehendit prædia hæc vix centum mansos continere. Quamobrem Comes fecit mensurari terram funiculo breui, & nostratibus incognito, præterea & nemora funiculo mensus est. Et ita fecit maximum agrorum numerum. Perlata ergo causa ad Ducem, adiudicavit Dux Episcopo dari mensuram iuxta moram terræ huius, nec mensurandas paludes aut sylvas robustiores. Multum ergo laboris adhibuit in requirendis prædijs his. Non per Ducem aut Episcopum requiri potuerunt, vsque in hodiernum diem. Hæc autem, quæ prædixi, conquistavit Geroldus Episcopus, quotidie insilens principibus, opportunè, importunè, vt suscitaretur scintilla Episcopalis nominis in Wagira. Et ædificavit civitatem & forum Vthinæ, fecitque sibi domum illic. Quia autem congregatio Clericorum non habebatur in Aldenburghensi Episcopatu, præter eam quæ erat Cuzelinæ, quæ alio nomine dicitur Hogerestorf, annuente Duce fecit eos transmigrare Segeberg ad locum primæ foundationis, quatenus in solennitatibus, quando Pontificem oportet esse in populo, haberet in Clero supplementum. Quod licet Ludolfo præposito & fratribus videretur incommodum, propter tumultus fori, cesserunt tamen consilio maiorum, cui refragati locus non erat. Et fecit illic domum Episcopus. Inde progrediens adiit Archiepiscopum, cui etiam multa obsequia dependit, sperans sibi reddi Falderense monasterium, quod antecessor eius & fundasse & possedisse dinoscitur. Sed Archiepiscopus in partem Ecclesiæ suæ pronior, callidis sponsonibus deduxit virum, promittens ac inducians, ac tempus redimens. Mandavit autem Reverendissimo viro Epponi præposito, ne penitus retraheret manum à subsidio novellæ Ecclesiæ huius, sed subueniret Episcopo, tam in personis, quàm in cæteris adiumentis. Quamobrem Episcopus noster accersivit de Faldera Brunonem sacerdotem (is enim defuncto Vicellino, Slavia decesserat) & transmisit eum Aldenburg, vt curaret salutem populi illius. Ad quod nimirum opus ille diuino suscitabatur instinctu. Viderat namque nocturna visione Chrismale in manibus suis, de cuius operculo succreuerat novella plena viridis, quæ confortata validam crevit in arborem. Quod nimirum pro sententia eius ita obuenit. Statim enim vt venit Aldenburg, aggressus est opus Dei cum magno feruore, & vocauit gentem Slavorum ad regenerationis gratiam, succidens lucos & destruens ritus sacrilegos. Et quia castrum & ciuitas, quæ olim Ecclesia & sedes cathedralis fuerat, deserta erat, obtinuit apud Comitem, vt fieret Saxonum colonia, & esset solatium sacerdoti de populo cuius nosset linguam & consuetudinem. Et factum est hoc novellæ Ecclesiæ non mediocre adiumentum. Siquidem ædificata est Ecclesia honestissima in Aldenburg, libris & signis, & cæteris utensilibus copiosè ordinata. Et restauratus est cultus Domus Dei in medio nationis prauæ ac peruersæ, anno quasi nonagesimo post excidium prioris Ecclesiæ, quod contigit occiso Godescalco pio Principe. Et dedicata est Ecclesia à Pontifice Geroldo in honore Sancti Iohannis Baptiste, astante & omnem deuotionem adhibente nobili Comite Adolfo, & Domina Machthildi eius pijsissima coniuge. Et præcepit Comes populo Slavorum, vt transferrent mortuos suos tumulandos in atrium Ecclesiæ, & vt conuenirent in solennitatibus ad Ecclesiam, audire verbum Dei. Quibus & sacerdos Dei Bruno iuxta creditam sibi legationem sufficienter administravit verbum Dei, habens sermones conscriptos verbis Slauicis, quos populo pronunciarerit opportunè. Et inhibiti sunt Slavi de cætero iurare in arboribus, fontibus, & lapidibus, sed offerebant criminibus pulsatos Sacerdoti, ferro vel vomeribus examinandos. In illis diebus Slavi quendam Danum suffixerunt cruci. Quod cum Bruno sacerdos renūciasset Comiti, ille vocauit eos in causam, & damno multauit, tulitque genus illud supplicij de terra. Videns ergo Geroldus Episcopus, quia in Aldenburg positum esset fundamentum bonum, suggestit Comiti, vt in pago, qui dicitur Susle, suscitaretur Ecclesia. Et miserunt illuc de Falderensi domo Deilanum sacerdotem, cuius spiritus stitabat labores & pericula in prædicatione Euangelij, missusque venit in speluncam latronum, ad Slavos qui habitant iuxta flumen Crempine. Erat autem illic piratarum latibulum familiare. Et habitauit inter eos sacerdos, seruiens Domino in fame & siti, & nuditate. His ita peractis, opportunum videbatur vt edificaretur Ecclesia in Lucelenburg, & Ra-

thecoue,

Wagira.

Segeberg.

Vithina.

Cuzelinense collegiū postlimino Segebergam reditum. Ludolfus Præpositus.

Geroldus frustra repetit monasterium Falderense. Eppon.

Bruno.

Somnium ominosum.

Aldenburghi instauratum colonia Saxonica.

Eius restituta à Godescalco cede. Eius dedicatio. Adolfus C. Machthildis uxor.

Feris innocentia examē per candens ferrum. Supplicium crucis ab Adolfo sublatum. Susle.

Deilanus.

Crempine fl.

the coue, & abierunt illuc Episcopus & Comes, & signauerunt atria ædificandis Ecclesijs. Creuit ergo opus Dei in Wagirensi terra, & adiuuerunt se Comes & Episcopus opere vicaria. Circa id tempus reædificauit Comes castrum Plunen, & fecit illic ciuitatem & forum. Et recesserunt Slau, qui habitabant in oppidis circumiacentibus, & uenerunt Saxones, & habitauerunt illic. Defeceruntque Slau paulatim in terra. Sed & in terra Polaborum multiplicatę scilicet Ecclesię instantia Domini Euermodi Episcopi, & Henrici Comitis de Racesburg. Veruntamen prædas Slauorum necdum inhibere poterant, siquidem adhuc mare transfretabant, & vastabant terram Danorum, necdum recesserant à peccatis patrum suorum.

Dani semper bellis laborantes domesticis, ad forinseca bella nullam habuere virtutem. Nam Suein, Danorum Rex, & uictoriarum prosperis successibus, & Cæsaris auctoritate firmatus in regnum, gente sua crudeliter abusus est, propter quod uiciscente Deo, nouissima eius in foelici exitu conclusa sunt. Videns autem Kanutus, æmulus eius, murmur populi aduersus Suein, misit & uocauit Waldemarum, qui fuit patruelis & adiutor Suein, & sociauit eum sibi, data ei sorore in coniugio. Certior ergo factus de auxilio eius, innouauit aduersus Suein consilia mala. Cùm ergo esset Suein rex in Seland, uenerunt improuisi cum exercitu Kanutus & Waldemar, ut debellarent eum. Ille

ergo propter crudelitatem suam desertus ab omnibus, quia non habuit vires conflagendi, cum uxore & familia fugit ad mare, & transfretauit in Aldenburg. Quo recognito, Comes Adolfus uehementer extimuit, virum scilicet potentissimum, cuius fretum in maxillis populorum omnium Borealium nationum, repente deiectum. Cupienti ergo transire per terram suam multam exhibuit Comes humanitatem, diuertitque in Saxoni-

am ad socerum suum Conradum Marchionem de Within, & mansit illic annis fere duobus. In tempore illo Dux noster Henricus adijt curiam Ratisponę, ad recipiendum ducatum Bauarię. Siquidem Frethericus Cæsar eundem ducatum patruo suo abstulit, & reddidit duci nostro, eo quod fidelem eum in Italica expeditione, & ceteris negocijs regni persenserit. Et creatum est ei nomen nouum, Henricus Leo, Dux Bauarię & Saxonię. Peractis ergo rebus ad uotum, Ducem curia redeuntem, adierunt

Principes Saxonię, interpellantes ut fieret Suein auxilio, & reduceret eum in regnum suum. Promisitque Duci Suein pecuniam immensam. Collecta ergo maxima militia, Dux noster hyemali tempore reduxit Suein in Daniam, & statim aperta sunt ei ciuitates Sleswich & Ripa. Non tamen ultra prosperari poterant in negotio. Nam Suein gloriatus sapissimè apud Ducem, quia uenientem secum exercitu Dani ultra essent excepturi. Quod iuxta sententiam eius minimè cessit. Nullus enim in tota Danorum terra

fuit, qui reciperet eum, aut occurreret illi. Sentiens ergo ille, refragari sibi fortunam, & omnes refugere à se, dixit ad Ducem: Cassus est labor noster, melius est ut redeamus. Quid enim prodest, si vastauerimus terram, & spoliauerimus innocentes? Volentibus nobis cum hostibus configere, locus non est, eo quod profugiant à nobis, & transeant

ad interiora maris. Acceptis ergo obsidibus duarum ciuitatum, exierunt Dania. Tunc Suein alia via & consilio utens, statuit transire ad Slauos, & utens diuersorio Comitis Lubike, transijt ad Niclorum Principem Obotritorum. Præcepitque Dux Slauis in Aldenburg, & in terra Obotritorum, ut adiuuarent Suein. Acceptique nauibus paucis uenit pacificus Lalande, & inuenit eos gratulantes de introitu ipsius, eo quod ab initio fuerint ei fideles. Inde transijt in Feoniam, & addidit eam sibi. Dehinc procedens

in reliquis insulas minores, donis atque promissis addidit sibi quamplurimos, cauens infidias, & contutans se in locis firmissimis. His ergo recognitis, Kanutus atque Waldemar uenerunt cum exercitu, ut expugnarent Suein, & eijcerent eum de terra. At ille confederat in Lalande, paratus ad resistendum, simul etiam adiutus firmitate locorum,

mediante Domino Helia, Pontifice de Ripa, & Principibus utriusque partis, discordiæ ad pacem inclinatę sunt, & diuisum est regnum in tres partes. Et data est Waldemaro Iuthlande, Kanuto Seland, Suein Scone, quę uitis & armis præstantior esse probatur. Ceteras insulas minores partiti sunt cuilibet pro sua opportunitate. Et ne pactiones irritarentur, iuramentorum adhibita sunt sacramenta. Posthęc Kanutus & Waldemar fecerunt conuiuium maximum in Selande, in ciuitate quę dicitur Roschilde, & inuicauerunt cognatum suum Suein, ut exhiberent ei honorem & recreationem, & con-

Adolfi & Geroldi concordia.

Plune.

Saxonum per Slauam coloniam.

Euermodus.

Henricus C.

Racesburg.

Slauorum piratica.

CAP. 85.

Scamma in Danos, supra cap. 52.

Suenonis regis tyrannus.

In eundem Canuti & Waldemari conspiratio.

Adolfi in exule benignitas.

Conradus, Marchio Wetenensis.

Henricus Leo recuperat Bauariam.

Ad eandem intercessionem pro Suenone.

Expeditio Danica.

Slesuicum.

Ripa.

Suenonis inuictantia.

Pietas in patriam.

Nova belli instaurandi consilia.

Nielotus Obotritus.

Adolfus Comes Lalande.

Foenia.

Waldemar & Canutus in armis.

Elias antistes Ripensis.

Pacificatio & regni Danici diuisio.

Roschilde.

HISTORIA DE VITA

10

Sueonum perfidia.

Canonicades.

Waldemarum elapsus arma capit.

Victoria eiusdem de Sueonone.

Regnum in uniuersam Daniam. Amicitia cum Adolfo.

CAP. 86.

Incedium Lubecense.

Adolfus C.

Lewenstads.

Imperat nõ rogat, dum rogat potentior.

Lubeca Henrico Leoni permissa instauratur.

CAP. 87.

Frederici Casbellum Mediolanense.

Henricus Leo pacem in finibus suis sancit.

Imgit fœdus & amicitiam cum Waldemaro Dano.

Interdicit Slauis latrocinia. Niclotus.

Fraus hostilis.

Adolfus cum Nicloto fœderat renouat.

Henrici L. copie auxilii res. Crumna.

solarentur eum super omnibus malis, quæ irrogauerunt ei in die hostis & belli. At ille pro ingenita sibi crudelitate, ubi conuiuio assedit, & vidit reges conuiuas impuidos, & omni suspicione vacuos, cœpit rimari aptum insidijs locum. Tertia ergo die conuiuij, cùm iam tenebræ noctis adessent, annuente Suein, allati sunt gladij, & insipientes regibus incautis, Kanutum repente confodiunt. At ubi percussor leuauit ictum in caput Waldemari, ille fortius exiliens, lumen excussit, & saluante Deo in tenebris elapsus est, vno tantum vulnere saucius. Fugiens ergo in luthlande, vniuersam commouit Daniam. Tunc Suein contraxit exercitum de Selande, & insulis maris, & transfretauit in luthlande, vt expugnaret Waldemarum. At ille producto exercitu, occurrit ei in manu valida, & commissum est prælium non longè à Wiberge, & occisus est Suein in die illa, & omnes viri eius pariter, & obtinuit Waldemarum regnum Danorum, & factus est moderator pacis, & filius pacis. Et cessauerunt intestina prælia, quibus multis annis laborauerat Dania. Et composuit amicitias cum Comite Adolfo, & honorauit eum, secundum quod reges fecerunt, qui ante eum fuerunt.

In diebus illis Lubicensis ciuitas consumpta est incendio, & miserunt institores & cæteri habitatores vrbis ad Ducem, dicentes, Diu est, ex quo inhibitum est forum Lubike, autoritate iussionis vestræ. Nos autem hætenus detenti sumus in ciuitate hac spe recuperandi fori, in beneplacito gratiæ vestræ: sed nec ædificia nostra, multo sumptu elaborata, nos abire sinebant. Nunc verò consumptis domibus, superuacuum est reædificare in loco, ubi non finitur esse forum. Da ergo nobis locum construendi ciuitatem, in loco qui tibi placuerit. Rogauit ergo Dux Comitem Adolfum, vt permitteret sibi portum & insulam Lubike. Quod ille facere noluit. Tunc ædificauit Dux ciuitatem nouam super flumen Wochenicze, non longè à Lubeke, in terra Racesburg, cœpitque ædificare & communitate. Et appellauit ciuitatem de suo nomine Lewenstat, quod dicitur, Leonis ciuitas. Sed cùm locus ille minus esset idoneus & portu & monumento, nec posset adiri, nisi nauibus paruis, Dux iterato sermone cœpit conuenire Comitem Adolfum, super insula Lubicensi & portu, multa spondens, si voluntati suæ paruisset. Tandem victus Comes, fecit quod necessitas imperabat, & resignauit ei castrum & insulam. Et tunc, iubente Duce, reuersi sunt mercatores cum gaudio, desertis incommoditatibus nouæ ciuitatis, & cœperunt reædificare Ecclesias & mœnia ciuitatis. Et transmisit Dux nuncios ad ciuitates & regna aquilonis, Daniam, Suediam, Norwegiam, Rugiam, offerens eis pacem, vt haberent liberum comitatum ad eundem ciuitatem suam Lubeke. Et statuit illic monetam & teloneum, & iura ciuitatis honestissima. Ab eo tempore prosperatum est opus ciuitatis, & multiplicatus est numerus accolarum eius.

His ferme diebus accersuit fortissimus Cæsar Frethericus omnes Principes Saxoniam, in obsidionem Mediolanensis ciuitatis. Opus ergo fuit Ducem nostrum negocijs publicæ rei solenniter adesse. Quapropter cœpit sopire discordias, quæ erant intra Ducatum, sapienter præcauens, ne tumultus aliquis consurgeret in Principum cæterorumq; nobilium absentia. Transmissis autem nuncijs, vocauit regem Danorum Waldemarum ad colloquium, & iunxit cum eo amicitias. Et rogauit Rex Ducem, vt faceret sibi pacem de Slauis, qui sine intermissione vastabant regnum eius, & pactus est ei amplius quàm mille Marcas argenti. Quamobrem præcepit Dux Slauos in presentiam suam venire, Niclotum scilicet & cæteros, & adstrinxit eos præcepto & iuramento, vt seruarent pacem tam Danis quàm Saxonibus vsque ad reditum suum. Et vt pactiones ratae essent, iussit omnes piraticas naues Slauorum perducere Lubike, & nuncio suo præsentari. At illi propter solitæ temeritatis ausum, & vicinitatem Italicæ expeditionis, paucas admodum naues, & easdem vetustissimas obtulerunt, ijs quæ bello aptæ erant, callidè retentis. Igitur Comes, per manum seniorum terræ Wagirensis, Marchradum scilicet & Hornonem, conuenit Niclotum, & exegit ab eo cum beneuolentia, vt fidem terræ suæ exhiberet illibatam. Quod ille fide digna compleuit. In hunc modum rebus compositis, profectus est Dux in Longobardiam, cum mille, vt aiunt, loricis, habens in comitatu suo Adolfum Comitem, & multos nobiles Bauariæ atque Saxoniam. Et perueniunt ad exercitum Regis, qui obsederat præsidium quod dicitur Crumna, pertinens ad Mediolanenses, munitum valde. Et morati sunt toto penè anno in expugnatione

tione præsidij, feceruntque machinas multas, & ignium iaculationes. Nouissimè expugnato præsidio, Cæsar conuertit exercitum ad Mediolanum: Dux verò accepta licentia, reuersus est in Saxoniam. At Comes Adolfus rogatus iuit in Angliam, cum cognato suo Domino Reinoldo, Colonienfi electo, qui functus est legatione publica ad Regem Anglorum. Et contristati sunt tam Clerus quàm populus terræ nostræ, propter diuinam absentiam boni Patroni. Slau enim de Aldenburg & Mikilburg, compositi sui propter absentiam Principum violauerunt pacem in terra Danorum: fuitque terra nostra in tremore à facie regis Danorum. At noster Episcopus Geroldus, tum per se tum per nuncios iram regis mitigare studuit, inducijs tempus redimens vsque ad aduentum Ducis & Principum. Redeunte ergo Duce & Comite, præfixum est colloquium prouinciale omnibus Marcomannis, tam Teutonicis quàm Slauis, in loco qui dicitur Berenuorda. Rex quoque Danorum Waldemarum venit vsque ad Ertheneburg, & conquestus est Duci omnia mala, quæ intulerant sibi Slau præuaricatores mandati publici. Et timuerunt Slau venire in præsentiam Ducis, eo quòd culpæ suæ essent conscij. Et dedit eos Dux in proscriptionem, & fecit omnes suos paratos esse ad expeditionem tempore messis.

Adolfus & Reinoldi Colonienfis legatio Anglica.

Slau redeunt ad ingenium.

Geroldus antistes pacis sequer.

Henricus Leo redit suorum conuentum agit.

Berenuorda.

Waldemarum rex Dan.

Slau proscripti.

CAP. 90.

Episcopus Aldeburg. an flore Geroldo Lubecam transfertur.

Circa id temporis rogauit Dominus Geroldus Episcopus Ducem, vt sedes cathedralis, quæ antiquitus erat Aldenburg, transferretur Lubeke, eo quòd ciuitas hæc esset populosior & locus munitior, & omni prorsus aptitudine commodior. Quod cum placuisset Duci, condixerunt diem, quo venirent Lubeke, ordinaturi de statu Ecclesiæ & Episcopatus. Et designauit Dux locum, in quo fundari deberet Oratorium, in titulum Matricularis ecclesiæ, & areas claustrales, & statuerunt illic præbendas duodecim Clericorum canonicè viuentium. Porrò tertiadecima Præpositi est. Et dedit Episcopus in stipendia decimas quasdam & tantum de redditibus, quos soluit Slauia, quantum præbendis sufficeret perficiendis. Et designauit Comes Adolfus villas opportunas prope Lubeke, quas statim Dux obtulit in vsum fratrum, & de teloneo, cuiuslibet fratrum marcas Lubicensis monetæ: insuper alia, quæ priuilegijs conscripta sunt, & in Lubicensi continentur Ecclesia. Et posuerunt illic Præpositum Dominum Ethelonem, cuius in pagina superiori memoria est cum laude.

Adolfus G.

Ethelo, Præpositum Lubensis.

Postquam transierunt obsidionis quinque vel eo amplius anni, Cæsar obtinuit Mediolanum, & eiecit habitatores eius ex illa, & destruxit omnes turres eius excelsas, & muros ciuitatis adæquauit solo: & posuit eam in solitudine. Tunc eleuatum est cor eius nimis, & timuerunt omnia regna terrarum ad famam nominis eius. Et misit ad regem Franciæ Ludouicum, vt occurreret sibi ad colloquium apud Laonam, quæ est in terra Burgundionum, iuxta Ararim fluuium ad redintegrandum vnitatem Ecclesiæ. Et annuit rex Franciæ. Præterea misit nuncios ad regem Daniæ, & ad regem Vngariæ, & ad regem Boemiæ, vt venirent ad constitutum diem: insuper omnibus Archiepiscopis & Episcopis, & summis potestatibus regni sui, & religiosis quibusque solenniter adesse mandauit. Grandis ergo expectatio erat vniuersorum, ad tam celebrem curiam, quo vterque Papa, & tanti terrarum reges conuenturi ferebantur. Tunc abierunt simul Waldemarum cum Episcopis Daniæ, Hartuwichus Archiepiscopus, Geroldus Episcopus, & Comes Adolfus, cum multis Saxonæ nobilibus, ad præfixum colloquij locum.

CAP. 91.

Mediolani quinquennali obsidio.

Excidium.

E victoria insolentia.

Cæsar schismati tollendo studet.

Waldemarum R. Dan.

Hartuichus Archiepisc.

CAP. 92.

Guncelinus.

Henricus G.

Racesburg. ce

lonie Westua

lorie duclor.

Fuit in diebus illis pax per vniuersam Slauiam, & munitiones, quas Dux iure belli possederat in terra Obotritorum, cœperunt inhabitari à populis aduenarum, qui intrauerant terram ad possidendum eam. Fuitque præfectus terræ illius Guncelinus, vir fortis & amicus Ducis. Porrò Henricus Comes de Racesburg, quæ est in terra Polaborum, adduxit multitudinem populorum de Westfalia, vt incolerent terram Polaborum, & diuisit eis terram in funiculo distributionis. Et ædificauerunt Ecclesias, & subministrauerunt decimas fructuum suorum ad cultum domus Dei. Et plantatum est opus Dei temporibus Henrici in terra Polaborum, sed temporibus Bernhardi filij eius abundantius consummatum. At viri Holzati, qui Wagirensium terram propulsis Slauis inhabitabant, deuoti quidem in Ecclesiarum constructione, & hospitalitatis gratia, sed decimis iuxta diuinum præceptum legaliter persoluendis, rebelles existebant. Soluebant autem menfuras paruulas sex de aratro, quod sibi dicebant permissum pro le-

Bernhardus,

Henrici F.

Holzati in Ge

roldum anti-

stitem contu-

macts.

uamine, cum adhuc essent in terra natiuitatis suæ, propter viciniam Barbarorum, & tempus belli. Terra autem vnde exierant Holsati, pertinet ad Hammenburgensem Parochiam, & est terræ Wagirensis prouincia. Videns ergo Geroldus Episcopus, quia Polabi & Obotriti, qui erant in medio camini æstuantis, soluerent decimarum suarum legitima, proposuit à suis requirere similia. Communicato ergo consilio Adolphi Comitit, indomitos Holzatorum animos exhortatorijs per litteras verbis tentare studuit. Ad Ecclesiam ergo Burnhouede, quæ alio nomine Zuentiueld dicitur, vbi habitabat Marchradus senior terræ, & secundus post Comitem, & cætera virtus Holzatorum, misit litteras in hunc modum. Geroldus Dei gratia Lubicensis Ecclesiæ Episcopus, vniuersis ciuibus ad Ecclesiam Burnhouede pertinentibus salutem & debitam dilectionem. Quoniam per Dei voluntatem Ecclesiastica mihi dispensatio credita est, & diuina legatione ad vos fungor, necesse est vt à bonis ad meliora vos perducere studeam, & ab his quæ sunt saluti animarum vestrarum contraria, vos abstrahere totis nifibus elaborem. Deo siquidem gratias ago, quòd multarum in vobis apparent virtutum insignia, quòd videlicet hospitalitati & alijs misericordiæ operibus propter Deum insistitis, quòd in verbo Dei promptissimi, & in construendis Ecclesijs solliciti estis, in legitimis quoque, vt Deo placitum est, castam ducitis vitam, quæ omnia tamen obseruata nil proderunt, si cætera mandata negligitis, quia sicut scriptum est: Qui in vno offendit, omnium reus est. Dei enim præceptum est: Decimas ex omnibus dabis mihi, vt bene sit tibi, & longo viuas tempore, cui obedierunt patriarchæ, Abraham scilicet, Isaac, & Iacob, & omnes qui secundum fidem facti sunt filij Abraham, per quod laudem etiam & præmia æterna consecuti sunt. Apostoli quoque & apostolici viri, hoc ipsum ex ore Dei mandauerunt, & sub anathematis vinculo posteris seruandum tradiderunt. Cum ergo Dei omnipotentis proculdubio hoc constet esse præceptum, & sanctorum patrum sit autoritate firmatum, nobis id incumbit negocij, vt quod vestræ saluti deest, nostro in vobis opere per Dei gratiam suppleatur. Monemus ergo, & obsecramus omnes vos in Domino, vt mihi cui paterna in vos cura commissa est, animo volenti, quasi filij obedientiæ acquiescatis, & decimas, prout Deus instituit, & Apostolica Banno firmavit autoritas, ad ampliandum Dei cultum, & ad gerendum pauperum curam Ecclesiæ detis, ne si Deo, quæ ipsi debentur, subtraxeritis, & substantiam simul & animam in interitum mittatis æternum. Valete. His auditis tumultuosa gens infremuit, dixeruntque se huic conditioni seruili nunquam colla submissuros, per quam omne penè Christicolarum genus pontificum pressuræ subiaceat. Præterea hoc adiecerunt, non multum aberrantes à veritate, quòd omnes penè decimæ in luxus secularium cesserint. Quamobrem Episcopus verbum hoc retulit ad Ducem. At ille præcepit sub obtentu gratiæ suæ omnibus Holzatensibus de terra Wagirensi, vt soluerent Episcopo decimas cum omni integritate, sicut faciunt in terra Polaborum, Obotritorum, quæ recentius incultæ sunt, & ampliori pulsantur formidine belli. Ad hoc præceptum Holzati obstinatis animis dixerunt, nunquam se daturos decimas, quas patres sui non dedissent, male se potius succensis ædibus propiis egredi terram, quam tantæ seruitutis iugum subire. Præterea Pontificem, cum Comite & omni aduenarum genere, quod decimarum soluit legitima, interficere cogitabant, & terra inflammata, transfugere in terram Danorum. Sed prauarum molimina rerum, Ducis nostri, regisque Danorum præpedierunt innouata fœdera. Laudatum autem fuit, ne quis transfugam alterius reciperet. Quapropter Holzatenses necessitate constricti, præsentem Ducem cum Pontifice tale pactum inierunt, vt facerent argumentationem decimarum, & soluerent de manso sex modios siliginis, & octo auenæ illius, inquam, modij, qui vulgo dicitur Hemmethe. Et ne succedentium fortè Pontificum innouatas paterentur angarias, rogauerunt, hoc Ducis atque Pontificis sigillo confirmari.

CAP. 93.

Filij Nicloti, Pribitzlaus atque Wertislaus non contenti terra Cycinnorum & Circipanorum, aspirabant ad acquirendam terram Obotritorum, quam Dux eis abstulerat iure belli. Quorum insidijs recognitis, Gunzelinus de Zuerin, præfectus terræ Obotritorum, intimauit Duci. At ille posuit eos rursus in indignationem & iram, & venit cum exercitu graui in terram Slauorum hyemali tempore. Porrò illi confederant in vrbe Wurle, & munerunt castrum contra obsidionis impetum. Et præmisit Dux Gunzelinum,

Pribitzlaus & Wertislaus student rebus nouis. Gunzelinus. Henrici L. expeditione in Slauos.

Adolphi C.

Marchradus.

Litteræ Geroldi ad Holsatos.

Peteri Testamenti exemplum infulsè allegata.

Holzatorum obstinatio.

Henrici L. edictum.

Institutum seductum.

Altercationis compositio.

celinum, & fortissimum quenque, vt præoccuparent obsidionem, ne fortè elaberentur Slau. Ipse verò quantocyus secutus est cum reliquo exercitu & obfessa est munitio, in qua fuit Wertislaus filius Nicloti, & multi nobilium, insuper vulgus promiscuum multum valde. At Pribislaus senior natu, cum numero equitum transierat in abdita nemorum, percussurus de insidijs incautos. Et gauisus est Dux gaudio, eo quòd Slaui obfirmatis animis expectauerunt eum in munitione, & præbita sit ei facultas obtinendi eos. Et dixit ad iuniores de exercitu, quos præliandi stulta cupido incitabat hostem prouocare, & suscitare Bathalias: Quare quod superuacuum est acceditis ad portas vrbe, & struitis pericula vobismetipsis? Frustratorij sunt huiuscemodi congressus, atque ruinosi. Quin potius consistite in tabernaculis vestris, & habete custodiam obsidionis, ne quis elabatur. Nostri verò studij erit per Dei gratiam, vt sine tumultu & sine strage vrbe potiamini: & statim præcepit ex abundantia nemore ligna conduci, & aptari bellica instrumenta, qualia viderat facta Grimmæ, siue Mediolani. Fecitque machinas efficacissimas, vnam tabulatis compactam ad perfringendos muros, alteram verò, quæ excelsior erat, & in turris modum erecta, superexaltauit castro, ad dirigendas sagittas, & ad abigendos eos, qui stabant in propugnaculis. A die enim, qua erecta est hæc fabrica, nemo Slauorum ausus est proferre caput, aut apparere de propugnaculis. Ipso tempore Wertislaus grauiter vulneratus est de sagitta. Quadam verò die perlatum est ad Ducem, quòd Pribislaus cum turma equitum apparuerit non longè à castris. Ad quem requirendum transmisit Adolsum Comitem, cum electa iuuenum manu, qui tota die paludes & nemora oberrantes neminem inuenerunt, delusi à ductore, qui maiorem hosti, quàm nostratibus fauorem accommodauerat. Præceperat autem Dux pabulatoribus, ne quoquam exirent eo die, ne fortè in hostem inciderent. At Holzatorum quidam, vt sunt ceruicosi, non curauerunt de mandato, & egressi sunt ad frumentandum, & superueniens Pribislaus, & irruens super incautos, prostrauit ex eis ad centum viros, reliqui fugerunt in castra. Quapropter Dux ira acriter instimulatus, feruentius vrget obsidionem, iamque munimenta claustris cæperunt trepidare minaci ruina, & suffossionibus dilabi. Tunc Wertislaus omni spe meliori deposita accepto conductu, venit in castra ad Comitem Adolsum, vt acciperet ab eo consilium. Cui respondet Comes: Sera quidem medicinæ consultatio est, quando æger desperatus est. Pericula nunc imminencia debuerant antea fuisse præuisa. Quis, quæso, tibi consilium dedit, vt obsidionis periculum incurreres? Magnæ fuit amentia ponere in neruo pedem, vbi non sit diuerticulum, vel vlla euasionis molitio. Nil ergo restat nisi deditio. Si quod potest esse compendium salutis, sola deditioe apprehendendum video. Et ait Wertislaus: Fac pro nobis verbum apud Ducem, vt sine periculo vitæ, & membrorum damno, admittamur deditio. Tunc perrexit Comes ad Ducem, & alloquens eos, in quibus pendebant consilia, manifestauit eis negociū. At illi degustata principis voluntate, dederunt manus, vt quicumque Slauorum dedisset se in potestatem Ducis, membris & vita potiretur, ea tamen conditione, vt & Pribislaus ab armis discederet. Tunc conductu clarissimi Comitis exierunt de munitione Wertislaus, & omnes nobiles Slauorū, & venerunt ad pedes Ducis vniuscuiusque ensis super verticem suum. Et suscepit eos Dux, & reclusit in custodia.

Wertislaus
obsessus Wur-
le.
Pribislaus
equitatus.

Henricus Leo
prouidi Imper-
ratoris mu-
nus obit.

Machina bel-
lica.

Wertislaus
sauciatus.

Adolsum C.

Holzati pabu-
latores à Pri-
bislaus castris.

Wertislaus
fide publica
venit in ca-
stra.
Adolsum au-
tor deditio-
nis.

Intercedit pro
hoste.

Deducit ean-
dem cum suis se-
dedentem.

CAP. 94.
Sigeberga.
Adolsum.

Perfecta dedicatione noui monasterij, transijt dominus Archiepiscopus Segeberg, & illic vsus est diuersorio Comitis Adolphi. Postquam autem venit Lubeke, suscepit eum Dux, & Episcopus cum magna gloria, & aggressi sunt opus dedicationis, & obtulerunt singuli voluntaria cordis sui, Henricus Dux, Geroldus Episcopus, & Adolsum Comes, dederuntque prædia, & redditus, & decimationes in subsidia Cleri.

EX LIBRO II.

AVDIENS Henricus Leo Dux, labefactari res in Slauia, contristatus est animo, & misit interim robur militum Zuerin, ad custodiendum eam, & præcepit Adolsum Comiti, & maioribus de Holzatia, vt transfirent Ilowe, & essent tutamen castris. Post hæc congregauit exercitum grandem, & vocauit cognatum suum Adelbertum, Marchionem orientalis Slauia, & omnes fortissimos totius Saxonie in auxilium, vt redde-

CAP. 4.
Henricus Leo
se ad bellum
parat.
Adolsum C.
Albertus Fr-
sus.

Waldemarum
R. Dan.

Wertislaui rex
ignominiosus.

Guncelinus.
Reinoldus C.
Danimar.
Christianus
Comes Olden-
burg.

Denin opp.

Bugislaus
Cazimirus,
Pomerani, so-
cij Pribislai.
Adolfi inter-
cessio petita.

Slavorum Al-
deburg perfidi-
a.
Marchradus sa-
gacitas.

Adolfus ma-
turum consi-
lium respuit.

Fertur temere
in hostem.

Cadit cum
Reinoldo C.

Guncelinus.
Christianus.

Implorati à
suis opem, ho-
stem victorē
fundunt.

ret Slavis malum quod fecerant. Sed & Waldemarum, regem Danorum, adduxit cum nauali exercitu, ut vexaret eos terra marique. Et occurrit Adolfus Comes Duci cum omni Nordalbingorum populo iuxta Malacowe. Dux verò ubi transijt Albiam, & attingit terminos Slavorum, fecit Wertislaum Principem Slavorum suspendio interfici prope urbem Malacowe, eo quòd pessundauerit cum frater eius Pribislaus, & præuaricatus fuerit promissiones pacis, quas pactus fuerat. Et præcepit Dux Adolfo Comiti per nuncium, dicens: Surge cum Holzatis & Sturmarijs, & cum omni populo, qui tecum est, & præcedite Ducem usque in locum, qui dicitur Viruchne. Idem facturus est Guncelinus præfectus terræ Obotritorum, & Reinoldus Comes Thetmaria, & Christianus Comes de Aldenburg, qui est in Ammerland, terra Fresonum: hi omnes præcedent tecum armatorum numero, qui ad ipsos pertinent. Tunc abiit Adolfus Comes cum cæteris nobilibus, qui secum deputati fuerant iuxta imperium Ducis, & venerunt in locum, qui dicitur Viruchne, & distat ab urbe Dimin ferè duobus miliaribus, & metati sunt illic castra. Porrò Dux & cæteri principes morati sunt in loco, qui dicitur Malacowe, secuturus post aliquot dies cum reliquo exercitu cum veredarijs ferètibz victualia, quæ exercitui sufficerent copiosè. Vniuersus verò Slavorum exercitus confederat in urbe Dimin, fueruntque principes eorum Cazemarus & Bugislaus, Duces Pomeranorum, & cum his Pribislaus, autor rebellionis, miseruntque nuncios ad Comitem, volentes per eum admitti ad conditiones pacis, & promiserunt tria millia Marcarum. Rursum alios mittentes, promiserunt duo millia. Et displicuit verbum hoc Comiti Adolfo, & dixit ad suos: Quid vobis videtur, o viri sapientes? Qui heri promiserunt tria millia Marcarum, nunc offerunt duo millia. Verbum istud non est quærens pacem, sed adducens bellum. Miserunt ergo Slavi noctu speculatores in castra, explorare statum exercitus. Aldenburgenses verò Slavi fuerunt cum Adolfo Comite, sed insidiosè. Nam quæcunque gerebantur in exercitu, remandauerunt hostibus per manus exploratorum. Dixerunt ergo Adolfo Comiti, Marchradus senior terræ Holzatorum, & cæteri, qui intellexerant verbum absconditum: Auditum certissimo comperimus, quòd hostes nostri præparent se ad bellum. Porrò nostrates segnius agunt, nec in vigilijs, nec in custodijs debitam adhibent diligentiam. Adhibe ergo cautionem populo, eo quòd Dux bene præsumat de te. Et dissimulauit Comes, cæterique nobiles, & dixerunt: Pax & securitas, emortua est enim virtus Slavorum. Defecit ergo in exercitu custodia. Moram autem faciente Duce, defecerunt exercitui alimenta, & destinati sunt pueri, qui deberent ire ad exercitum Ducis propter victualia afferenda. Quibus primo diluculo iter aggressis, ecce in ascensu cliui apparuerunt cunei Slavorum cum populo innumerabili, tam equitum quàm peditum. Quibus visis, retorsere pedem pueri, & clamore valido dormientem suscitauere exercitum. Alioquin omnes mortem somno copulassent. Tunc viri illustres atque militares Adolfus atque Reinoldus cum paucissimis Holzatenis atque Thetmariensibus, qui fortè somno exciti maturius accurrerant, exceperunt hostes in descensu cliui, & contrita est prima acies Slavorum ab eis, & percusserunt eos usque ad interiora stagni. Quos è vestigio subsecuta secunda Slavorum acies, operuit instar montium, & percussi sunt Adolfus Comes, & Comes Reinoldus, & fortissimi quique ceciderunt. Et obtinuerunt Slavi castra Saxonum, & diripuerunt prædas castrorum. Porrò Guncelinus & Christianus, & cum eis amplius quàm trecenti milites conglobati in vnum, continebant se in latere pugnae, ignorantes quid agerent. Formidulosum quippe erat congredi cum tanto hoste, omnibus scilicet socijs aut interfectis, aut in fugam disiectis. Accidit ergo, ut cuneus quidam Slavorum veniret ad tabernaculum quoddam, ubi multi erant armigeri, & equi plures. Quibus expugnandis cum valentius instarent, armigeri clamauerunt ad dominos suos, quorum globus fuit è vicino. Quid statis, o fortissimi milites? & quare non succurritis seruis vestris? rem vti que turpissimam agitis. Qui concitati clamore seruorum suorum insilierunt in hostes, & quasi cæco furore pugnantes, liberauerunt pueros suos. Deinde castris fortius immersi, difficile dictu est, quantos ictus dederint, vel quantas strages hominum fecerint, donec victrices illas Slavorum acies disijcerent, & reciperent castra, quæ perdiderant. Denique miscuit Deus Slavis spiritum vertiginis, & ceciderunt de manibus optimorum militum. Et audierunt Saxones, qui erant in latibus, & egressi sunt, & resumpta audacia fortiter infusi

infusi sunt hostibus, & percusserunt eos atritione magna nimis, & repletus est campus ille aceruis mortuorum. Et venit Dux festinanter, ut fieret suis presidio, & vidit ruinam, quæ facta est in populo suo, & quia mortuus est Comes Adolfus, & fortissimi quique, & resolutus est in lachrymas multas. Sed dolorem eius mitigavit copiosior victoria, & cædes Slauorum maxima, qui ad duo millia & quingentos connumerati sunt. Precepit ergo Dux, corpus Adolphi Comitis concidi frustratim, & assum condiri opere pigmentarij, quo posset circumferri, & patris inferri monumentis. Et impletum est vaticinium, quod cecinit pridie quàm pateretur, sæpissimè reiterans versum: Igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas.

*Henricus Leo
suorum strage
miseratur.*

*Adolphi cada-
uer diffidum
et assum.
Omen.*

CAP. 5.
*Legatio Gra-
corum ad Hen-
ricum L.*

*Regni Obotri-
torum provin-
cia in solitu-
dine redacta.
Slauorum in-
ternecio.*

*Adolphi se-
pultura.
Mathildis
uxor.*

Elogium.

*Gunze'inus,
Bernhardus.*

In diebus illis venit nuncius in terram Slauorum, qui diceret Duci: Ecce legatus regis Græciæ cum multo comitatu venit Brunswich, loqui tibi. Ad hunc audiendū Dux egressus est Slauiam, omisso exercitu, & prosperis expeditus successibus, alioquin propter Comitis mortem importunam, conuocata fortitudine, omne robur Slauorum cōsumpsisset, vsque in finem, & fecisset terram Pomeranorum, socios Obotritorum. Omnis ergo terra Obotritorum, & finitimæ regiones, quæ pertinent ad regnum Obotritorum, assiduis bellis, maximè verò hoc nouissimo bello, tota in solitudinem redacta est, domino scilicet fauente, & dextram pijsissimi Ducis confortante. Si quæ Slauorum extremæ remanserant reliquæ, propter annonæ penuriam, & agrorum desolationes, tanta inedia confecti sunt, ut congregatim ad Pomeranos siue ad Danos confugere cogerentur, quos illi nihil miserantes, Polonis, Sorabis atque Boëmis vendiderunt. Postquam ergo Dux exiens Slauia, dimisit exercitum, vnumquenque in sua, corpus Adolphi Comitis perlatum est Mindin, ibique sancta deuotione reconditum. Comeriam verò tenuit Machtildis vidua eius, cum filio tenello. Et immutata est facies terræ huius, eo quòd iustitia & quies Ecclesiarum sublato bono patrono, penitus infirmata videretur. Ipso enim superstite, clero nihil durum, nihil asperum videbatur. Tantus erat fide, bonitate, prudentia atque consilio, ut vniuersis videretur constructus virtutibus. Hic vnus de bellatoribus Domini, & certè non infimus, in funiculo sortis suæ vtilis inuentus est, extirpans idololatriæ superstitiones, & faciens opus nouæ plantationis, quod fructificet in salutem. Nouissimè peracto boni itineris cursu, peruenit ad palmam, portansque vexilla in castris Domini, stetit pro defensione patriæ & fide principum, vsque ad mortem. Rogatus ut vitæ consuleret fugæ compendio, vehementer detestatus est, manibus pugnant, & voce Dominum orans, mortem libenter excepit, ob virtutis amorem. Huius æmulatione instigati illustres viri, & optimi Ducis boni satellites, Gunzelinus atque Bernhardus, quorum vnus Zuerin, alter Rasesburg præerat, fecerunt & ipsi opus bonum in funiculo partis suæ, bellantes prælia Domini, ut suscitaretur cultus Dei nostri in gente incredula & idololatra.

FINIS.

Bb iij

SYNOPSIS DE PRIMORDIIS

ET PROPAGATIONE GENTIS SCHAVM-

BURGIÆ: E SAXONIA CRANCI

lib. 8. cap. 26.

PERÆPRECIVM fuerit, Comitum de Scowenburg & Holfatiæ lineam retexere, quantum permittitur ex privilegijs & litteris reperi-
tis: nam scriptorum nemo fuit, qui eam diligenter referret in litte-
ras: Vnde veniam debet lector huic scribenti, sicubi fortasse in eius
lineæ commemoratione impegit. Igitur initium huius nobilitatis
est ex industrio & forti viro militari Adolpho de Salingfleue: qui
cum cæteris Imperij ageretur in Minda, frequens aderat in concilio
Imperatoris. Annales Mindensium commemorant Conradum III. sed ratio tempo-
rum non patitur. nam iste Conradus Imperator institit Adolphum secundum Holfatia
pellere: quod suo loco diximus. Erat ergo Conradus II. Imperator, sub quo Adolphus
meruit honorem Comitum, instante Mindensi Episcopo: cui plurimum apud Impera-
torem aderat consilio & auxilio, pro iuribus Ecclesiæ: Dedit illi Pontifex feudum, de
quo eum inuestierat Imperator: Inde est, ut vsque hodie progenies eius non recogno-
scat supra se principem, citra Imperatorem. Postea vacante Stormaria & Holfatia, Lu-
derus tum Dux Saxonie Adolpho eius nepoti, aut fortè pronepoti (intercesserat enim
anni plures quàm centum) contulit eam quoque ditionem. Huius filius minor Adol-
phus successit in vtraque ditione: nam maior Hartungus in expeditione Boemica per-
ijt. Hic est Adolphus, qui cæsus est à Wandalis in obsidione vrbis Demy. Huius filius
Adolphus, primi in Holfatia nepos, vir erat magnificus: qui pulsus Holfatia, militavit in
terra sancta: restitutus, iterum pellitur ab rege Danorum: factus est Comes Staden-
sis, finiuit in Scowenburg. Huic erant filij Bruno, Conradus, Adolphus. Bruno præpositus
Magdeburgensis, fit Episcopus Olomucensis: Conradus successit in Scowenburg: A-
dolphus redijt in Holfatiam, puer, ut Holfati ferunt, impetratus à nobili domina, quod
diximus. Sed Mindensium annales tradunt, illum ab Holfatis vocatum, cum iam pau-
latim vires resumerent. Hic est, qui victoriam obtinuit in Bornehouede, fugato Dano-
rum rege. Idem militavit in Liuonia: in fine ingressus est ordinem Minorum. Huic
erant filij Iohannes & Gerhardus, qui ditionem Holfatiæ sunt partiti: nam Conradus
patruus tenebat Scowenburg, Iohannes Wagriam, Gerhardus Holfatiam cum Stor-
maria acceperunt. Visa est Gerharo iniqua partitiõ, quod longè vberior esset pars Iohannis,
bello rem dirimere tentabant: sed interuenit compositio, in qua verisimile est
Gerhardum de successione patruum in Scowenburg, qui prolem nõ reliquit, quietatum.
Nam filij Gerhardi illam ditionem postea tenuerunt. Ex hoc loco scinditur amborum
linea: Iohannes in Wagria, quæ ab Oldenburg in Lubicam, per Todeslo, Plone, Zege-
berg comprehendit vberioris totius ditionis partem, permansit: Filium reliquit Iohannem,
cum aliquantis fratribus: in quibus Iohannes secundus reliquit tertium, cum
multis fratribus, cognomento Largum: Ex his fratribus erat Adolphus, in Zegeberg
cæsus: Tertius Iohannes reliquit Adolphum, in quo stetit linea: cuius morte ditio Pin-
nenberg cum pertinentijs venit ad Comites in Scowenburg: quod suo loco refere-
mus. Ad lineam Gerhardi multipliciorem transeamus: Genuit Henricum & Gerhar-
dum. Henricus in Holfatia permansit, multa gerens: Gerhardus peruenit in Scowen-
burg: & diu viuendo cæcitate percutitur: vnde nomen contraxit, ut cæcus cognomi-
netur. Redijt in Holfatiam, Lubicæ finiens vitam: Reliquit filios Gerhardum, Adol-
phum, Henricum, Ottonem: duo nouissimi in Scowenburg remansere tumulati in
monasterio Rintelen: Henricus reliquit Henricum filium eius nominis tertium: Ger-
hardus autem tertius, cum esset præpositus Lubicensis, subdiaconus, apostolica dispen-
satione mortuis fratribus duxit vxorem, & genuit ex ea Iohannem, in quo stetit illa
linea. Adolphus genuit Adolphum, Ericum, Gerhardum: ex quibus Ericus, magno
labore & armorum cõtentione, aduersus Ducem Brunswici Henricum obtinuit Episco-
patum Hildesemensem: Adolphus mansit in Scowenburg: Gerhardus in Holfatia.
Hic

Hic est ille Gerhardus, qui cum Iohanne fratre Gerhardi tertij filio, in Thietmarsia pugnavit infeliciter, anno vicefimo secundo post mille trecentos. Henricus tertius genuit Gerhardum cum multis fratribus. Hic est, qui cognominatus est pro rerum claritudine Magnus, adolescentia eius tenuissima fertur fuisse, ut præter venaticos canes, nihil possideret, Rendesborg moratus. Vidit in eo specimen magni ingenij vir militaris, ut fertur: idem, qui Adolphum in Zegeberg perdidit, qui traditis Gerharo iumentis, eum instruxit ad militiam: cæsus est in Iutia. Adolphus in Scowenborg, cum se interponeret bello fratruelium suorum in Holsatia, ibi capitur, & ære suo redimitur. Is genuit Adolphum, Gerhardum, Simonem, Bernhardum & Ottonem. Ex Adolphis, (incertum quis) erat qui ducta vxore filia Mestiwoi Ducis Pomeraniæ, se Ducem scriberet Pomeraniæ: ut testantur, quæ extant litteræ cum sigillis. Adolphus primogenitus succedit in ditione patri in Scowenborg: Gerhardus fit Episcopus Mindensis: Ambo periêrunt itinere in terram sanctam, diuisis locis & temporibus: Simon hastiludio infirmatus, moritur: Bernhardus fit præpositus Hamburgensis: Otto patriam ditionem gubernat. Magnus Gerhardus reliquit filios, Henricum cognomento Ferreum: & Nicolaum, vindices paternæ necis. Nicolaus filium non reliquit: sed fratri superstes peruenit ad ea tempora, ut morte Adolphi in Wagria, interuentu principum, præsertim Ducis Saxonix, & multorum nobilium & militarium, daret Comitibus in Scowenborg tres præfecturas ad Albim: Hatesborg, Pinnenberg, Bermstede: ut Wagria iungeretur Holsatix. Henricus reliquit filios Gerhardum, primum Sleswici Ducem ex hoc genere, Albertum, Henricum. Albertus sine prole periit. Henricus eligitur Osnaburgensis Episcopus, sed non peruenit ad consecrationem: Otto in Scowenborg genuit Adolphum & Wilhelmum, in pueritia morientem. Is accepit, ut conijcio, ditionem primus in Holsatia, genuitque filias quinque: Adolphus filius, is est, qui militauit fratruelibus in Holsatia, cum magnam de Danis assequerentur victoriam in Holsatia. Gerhardus Dux periit in Thietmarsia: & reliquit filios, Henricum, Adolphum, Gerhardum: & filias, quarum vna denupsit Theodorico de Oldenborg Comiti, ex qua nati sunt, Christianus, Mauricius, Gerhardus. In Scowenborg Adolphus genuit Ottonem: Is, moriente Adolpho Duce, in Holsatia contendit ad successionem: sed Christianus de Oldenborg, iam Danorum rex, præcessit eum, ut potentia, sic fauore: Vnde factum est, ut Otto accepta pecunia conuiesceret. Filij eius multi, Adolphus, Ericus, Ernestus Episcopus Hildesemensis, Otto, Henricus Episcopus Mindensis, Bernhardus, Antonius, Iohannes. Viuant hodie, Otto in Pinnenberg, Henricus, Antonius, Iohannes: hic solus filium habet Iudocum. Christianus reliquit filios, Iohannem Danorum regem, & Fridericum Holsatix & Sleswici Ducem. Hic est status rerum præsentium. Non te moueat lector, si qui præteriti sunt sine nomine: Successio quæ sita est.

Appendix.

Quod deesse de Schaumburgia gentis propagine synopsi Cranciana videbatur, de eo non debuimus non hanc commonitionem nostram subijcere, esse in recentioribus, qui inde & Comites Oldeburgios, & prapotentem Regum Danie ac Ducum Holsatie, &c. familiam deriuent. Quos hi sententia sua auctores, quæ monumēta sequantur, me praterit. Nisi fortè intelligi omnia de materni generis satum malimus. Nam Theoderico Oldeburgio Gerhardi eius filiam, qui primus ex Holsatie Comitibus Ducum dignitatem familia sua conciliauit, connuptam fuisse, hocque matrimonio tam Regum Danie & Ducum Holsatie, quam Comitum Oldeburg. qui hodiernarum potiuntur, editam stirpem, constat. Quanquam neque paternam à me origo vel negatur, vel omnino in dubium vocatur. Et si quibus pro hac propugnare sententia libet, hos equidem rogatos magnopere velim, & auctores & monumenta, quibus illa astruitur, quam primum in lucem proferant. Sic enim & Schaumburgia gentis decus vindicabitur, & singulare historiae Germanicæ lumen accedet. Crancius Metropol. lib. 2. cap. 30. hæc habet: Latam sobolem reliquit moriens Wedekindus (Rex Saxonum, dynasta Angruariorum) ex quibus erant Comites de Ringelheim deque Oldeburg, &c. Cetera recentiorum, quibus idem assueatur, testimonia, inque his Johannis Boceri, qui Oldeburg. familiae conditorem facit Reginbertum, Widekindi è Wigberto F. pronepotem, omitto. Neque hoc corollarium nostrum, quod neque ab instituto alienum, neque omnino inutile fore videbatur, lectori improbari, & meliora ab alijs dari, opto etiam atq; etiam.

Illustriff. familiae Schaumburgiae Stemma è Crancij Saxonia.

